

Commissie toezicht financiën politieke partijen

De minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
De heer F. Rijkaart
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Kenmerk
2026/01

Datum 8 januari 2026
Betreft Tweede advies Ctfpp bij Wfpp-overzichten Tweede
Kamerverkiezingen 29 oktober 2025

Geachte heer Rijkaart,

U heeft de Commissie toezicht financiën politieke partijen (hierna: de commissie) verzocht u te adviseren over de vraag of de politieke partijen met een bestaande Kamerzetel in de Tweede- of Eerste Kamer en die hebben deelgenomen aan de Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober 2025, hebben voldaan aan de verantwoordingseisen uit de Wet financiering politieke partijen (Wfpp).

De commissie heeft kennisgenomen van alle overzichten en verklaringen die u van de partijen heeft ontvangen vóór het verstrijken van de aanlevertermijn van 29 november 2025. Er is blijkens het door uw ministerie aangeleverde overzicht één partij, te weten 50PLUS die ook na een herinneringsbrief geen stukken heeft aangeleverd. De andere partijen¹ hebben de door uw ministerie geconstateerde gebreken binnen de daartoe gegeven termijn hersteld.

Beoordeelde stukken

De commissie heeft de volgende verantwoordingsstukken beoordeeld:

- een overzicht van giften aan de politieke partij en neveninstellingen van in totaal €1.000,- of meer voor de periode van 9 oktober tot en met 29 oktober 2025;
- een overzicht van schulden van de politieke partij en neveninstellingen van €25.000,- of meer voor de periode van 9 oktober tot en met 29 oktober 2025.

De commissie heeft geconstateerd dat vijftien van de zestien door de commissie beoordeelde politieke partijen conform de voorschriften verslag doen van de door hen ontvangen bijdragen en schulden. Daarbij heeft de commissie wel enkele aandachtspunten geconstateerd. Deze worden eerst besproken, daarna wordt ingegaan op de partij – 50PLUS – die geen verantwoordingsstukken heeft ingediend.

¹ VVD, JA21, FvD, BBB, CU, SP en VOLT.

Onderscheid bijdragen

De commissie heeft eerder opgemerkt, bijvoorbeeld in haar advies d.d. 27 september 2024, dat er partijen zijn waarbij actieve politici een groot deel van de financiële bijdragen voor hun rekening nemen. Bekend is dat meerdere partijen een interne regeling kennen die actieve politici verplicht een deel van hun politieke inkomsten aan de partij af te dragen. Deze bijdragen worden, conform de wettelijke voorschriften, gerapporteerd in één overzicht met financiële bijdragen van derden. De commissie acht het overzichtelijker wanneer in de overzichten onderscheid wordt gemaakt tussen bijdragen van actieve politici op basis van een interne afdrachtregeling binnen de partij en donaties door anderen. Dan is voor eenieder in één oogopslag duidelijk of sprake is van 'interne' of van 'externe' bijdragen aan de partijkas. Dit draagt bij aan verbetering van de transparantie. De commissie geeft u daarom in overweging bij de eerstvolgende instructie aan partijen te verzoeken om dit onderscheid in de rapportage zichtbaar te maken.

Giften in natura

De commissie acht het noodzakelijk dat verantwoordingsdocumenten ten aanzien van giften in natura duidelijk inzicht bieden in de aard en de reële waarde van de gift, evenals de herkomst ervan. Deze informatie acht de commissie relevant en daarom beveelt de commissie u aan partijen in een volgende instructiebrief expliciet te verzoeken dergelijke gegevens te verstrekken.

Schulden

In de instructiebrief d.d. 11 november jl. vraagt u van partijen o.a. het overzicht op van schulden van de politieke partij en neveninstellingen van €25.000,- of meer voor de periode van 9 oktober tot en met 29 oktober 2025. Het is niet duidelijk of u een overzicht vereist van de aangegane schulden in de desbetreffende periode of van alle openstaande schulden. De commissie ziet deze onduidelijkheid ook terug in de door de politieke partijen aangeleverde verantwoordingsstukken. Wij verzoeken u daarom om in een volgende instructiebrief duidelijk aan te geven dat u een overzicht van de partijen van alle bestaande schulden in de vereiste verantwoordingsperiode verzoekt. Zoals de commissie eerder heeft aangegeven, is het het duidelijkst als de partijen wordt verzocht een overzicht van alle crediteuren te verstrekken waarmee een lening of betalingsverplichting van €25.000,- of meer is aangegaan, ongeacht de vraag binnen welke termijn de betalingsverplichting voldaan is. Dat schept voor de partijen meer duidelijkheid en voor de samenleving de gewenste transparantie over financiële relaties tussen partijen en derden.

Buitenlandse giften

De commissie heeft geconstateerd dat bij een aantal partijen sprake is van giften die vanuit een ander land zijn verstrekt. Het is aan uw ministerie om toezicht te houden of de gift is gedaan door een Nederlandse ingezetene in het buitenland. De uitkomst van deze controle is in de door u aan de commissie verstrekte

informatie niet zichtbaar. De commissie adviseert u om de uitkomst van deze controle expliciet op te nemen in de controlematrix.

Onnauwkeurigheden

De commissie merkt op dat in verantwoordingsstukken enkele onnauwkeurigheden aanwezig zijn. Bij GroenLinks is de datum van giften van C. van Benschop en A. Bonte niet bekend. PvdD heeft geen NAW-gegevens verstrekt bij een gift van A. Bijl. Bij een gift aan D66 is een adres in New York opgenomen. Op dit adres is een fysieke Google-winkel gevestigd. Bij een gift aan de VVD heeft dhr. W. Yip een UBO-adres opgegeven dat niet volledig is.

De commissie verzoekt u om in het vervolg in de beoordelingsmatrix expliciet inzichtelijk te maken op welke manier uw ministerie het toezicht op deze informatie heeft uitgevoerd en welke opvolging uw ministerie hieraan heeft gegeven.

Giften aan kandidaten

De commissie heeft een incongruentie geconstateerd in de verantwoordingsstukken van partijen ten aanzien van giften aan kandidaten. Zo hebben CDA en Volt in de verantwoordingsstukken de kandidaten opgenomen en daarbij aangegeven dat de kandidaten geen bijdragen hebben ontvangen. Op grond van artikel 29 Wfpp bestaat er geen wettelijke verplichting om het overzicht van giften aan kandidaten in deze verantwoordingscyclus aan te leveren. Tevens is dit overzicht niet opgevraagd in de brief van uw ministerie d.d. 11 november jl. De commissie verzoekt u om de informatie die in deze wordt verzocht in de Wpp te verduidelijken.

Niet beoordeelde verantwoordingsdocumenten

Geen beoordeling verantwoordingsstukken

De commissie moet vaststellen of de financiering van politieke partijen heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de Wfpp. Dit bevordert het vertrouwen van de kiesgerechtigden in het Nederlandse politieke systeem.

De commissie heeft geen verantwoordingsdocumenten van 50PLUS kunnen beoordelen, omdat geen verantwoording is ingeleverd.

Advies: opleggen sanctie

De commissie merkt op dat een partij die geen verantwoording heeft ingediend, in strijd met de wet handelt. Door geen verantwoording af te leggen over ontvangen giften en schulden, onttrekt 50PLUS zich door ieder gebrek aan transparantie aan de controle op de legaliteit van diens financiering, één van de essentiële spelregels voor deelname aan de verkiezingen. De commissie tilt daar zwaar aan en adviseert u om aan deze partij een sanctie op te leggen die recht doet aan de ernst van de tekortkoming van deze partij.

Tot slot

De commissie constateert dat de verscherpingen in de regelgeving de afgelopen jaren effectief zijn geweest. Donaties via rechtspersonen zijn traceerbaar geworden naar individuen en gemaximeerd op € 100.000,- per donateur. Donaties van niet-Nederlanders uit het buitenland zijn verboden. Politieke partijen voldoen grotendeels aan de wettelijke verplichtingen, wat de transparantie van campagnefinanciering heeft vergroot.

In een tijdperk waarin advertenties in traditionele en sociale media een grote rol spelen, is campagnefinanciering belangrijk. De scherpere regelgeving maakt beïnvloeding van verkiezingen via financiering zichtbaar en controleerbaar. De commissie stelt vast dat dit doel is bereikt. Ook bij media-aandacht voor ondernemers die de laatste verkiezingen actief wilden beïnvloeden via donaties (aldus NRC 11 juli 2025 en diverse publicaties rondom aftreden informateur Wijers), was controleerbaar aan welke partijen zij hadden geschonken.

Tegelijk ziet de commissie dat met het groeiende belang van politieke advertenties ook het belang van het werven van donaties is toegenomen. Vrije en eerlijke verkiezingen vereisen gelijkwaardige toegang tot kiezers voor politieke partijen. Het wetsontwerp van de Wet op de Politieke Partijen beoogt verdere transparantie van en controle op financiering en digitale politieke advertenties. Daarmee zet Nederland een belangrijke volgende stap waarmee wordt gepoogd om oneigenlijke beïnvloeding te beperken en mogelijke belangen van donateurs transparant te maken. In andere democratieën worden soortgelijke maar ook andere maatregelen gekozen, waaronder publieke financiering van campagneactiviteiten naast de reguliere subsidies aan partijen, om de gelijkwaardige kansen voor partijen te waarborgen. Het is niet aan de commissie om te treden in het debat over dergelijke keuzes. De commissie heeft u in het verleden wel geadviseerd over mogelijke verbeterpunten in het wetsontwerp voor de Wet op de Politieke Partijen. In de ogen van de commissie is het van belang dat het parlement tijdens de wetsbehandeling bespreekt of met het wetsontwerp voldoende waarborgen worden geboden om ongewenste beïnvloeding te voorkomen en gelijkwaardige toegang tot kiezers te bevorderen.

In afwachting van uw reactie,

hoogachtend,

de voorzitter van de Commissie toezicht financiën politieke partijen, mede namens de leden, Judith van Erp en Marcel Pheijffer,

Martijn van Dam